

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till Kommunfullmäktige

Datum: Diarienummer:
KSN-2026-00113

Handläggare:
Cornelia Gustafsson

Inlämnade motioner till kommunfullmäktige 26 januari 2026

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

1. **att** inlämnad motioner överlämnas till kommunstyrelsen för beredning

Ärendet

Ledamot i kommunfullmäktige får väcka ärende genom en motion. En motion ska om möjligt beredas på sådant sätt att fullmäktige kan fatta beslut inom ett år från det att motionen väcktes. I övrigt gäller för motioner vad som regleras i kommunfullmäktiges arbetsordning.

Inlämnade motioner

- Motion om folkomröstning om spårväg från Jonas Segersam (KD)
- Motion om rätten till att kunna välj kön på omsorgspersonal från Evelina Solem (KD) och Jonas Segersam (KD)
- Motion om upphandling av extern visselblåsarfunktion från Ehsan Nasari (C) och Karin Thalén (C)

Motion Folkomröstning om spårväg

Det genomförs regelbundet folkomröstningar runt om i svenska kommuner. Ofta i samband med allmänna val. Det rör allt från frågor som etablering av Systembolaget i Mullsjö 1994, stadsbibliotekets placering i Lidköping 2010 till trängselskatt i Stockholm 2003, 2004 och 2006 samt i Göteborg 2014. I Uppsala genomfördes en folkomröstning 1998 som gällde Knivstas utbrytning ur Uppsala, och 2024 hade vi den obegripliga folkomröstningen om Uppsala kommuns översiktsplan.

I januari 2020 motionerade jag om en folkomröstning om spårvägen i Uppsala. Tyvärr har den aldrig genomförts. När beslut togs i kommunfullmäktige om den obegripliga ÖP-folkomröstningen i september 2023 stödde M, C och SD, KD:s yrkande att folkomröstningens fråga skulle lyda ”Ska Uppsala bygga spårväg?”. Majoriteten avsåg dock förslaget.

Man kan naturligtvis invända mot folkomröstningar i en representativ demokrati. Dessvärre är den politiska ansvarsfrågan begränsad till, i bästa fall, några mandatperioder medan konsekvenserna av stora och avgörande beslut för medborgarna kvarstår långt efter att politikerna lämnat sina uppdrag. Därmed blir det ännu viktigare att medborgarna vid stora beslut, där det ska finnas tydliga alternativ, får säga sitt.

Spårvägen är en sådan fråga som redan börjat prägla Uppsala med alla inledande arbeten, vilka kommer proppa igen staden under flera år framöver när också själva byggandet kommer igång. Sedan kommer systemet att prägla staden under många decennier, kanske till och med sekler framöver. Vi kristdemokrater har därför hela tiden efterlyst en bättre folklig förankring, även när vi som parti var för en spårvägsutbyggnad.

Valet 2026 kommer sannolikt präglas av just spårvägsfrågan, ännu en gång. Det handlar inte bara om kollektivtrafik, utan grundläggande om vilken stadsutveckling vi vill ha i Uppsala. Genom Mark- och Miljödomstolens dom att upphäva beslutet om bro över Fyrisån har ett allvarligt grundskott skjutits mot spårvägsprojektet. Det är därför i praktiken uteslutet att spårvägen skulle stå färdig 2029 som var den ursprungliga planen. Inte minst med tanke på sjunkande befolkningsprognoser och ökade byggkostnader anser Kristdemokraterna att spårvägsprojektet ska stoppas. Det är bara en knapp majoritet i kommunfullmäktige som fortfarande driver spårvägsutbyggnaden. Då vore det lämpligt att ge medborgarna möjlighet att sätta sig in i frågan och säga sitt.

Därför yrkar vi

- Att en folkomröstning genomförs i samband med valet 2026 med frågan ”Ska Uppsala bygga spårväg?”

Motion om rätten till att kunna välja kön på omsorgspersonal

Personlig integritet är en grundläggande mänsklig rättighet som bör beaktas i all välfärdsverksamhet. Många brukare i Uppsala kommun är i behov av hjälp med intima moment, så som dusch, toalettbesök och insmörjning, de man skulle beskriva som personlig hygien. I dessa situationer kan det vara extra viktigt för brukaren att känna trygghet och respekt för sin egen kropp och värdighet. Kristdemokraterna anser att valfrihet och respekt för integritet ska genomsyra Uppsalas vård- och omsorg. Därför har partiet på nationell nivå föreslagit att äldre personer ska kunna välja kön på den omsorgspersonal som utför sådana intima moment, för att uppnå högre trygghet, värdighet och personcentrerad vård.

Idag kan en del brukare, både i Sverige och Uppsala uppleva att de inte har något verkligt inflytande över vilken omsorgspersonal som hjälper dem vid dessa intima moment. Det kan leda till minskad trygghet för den enskilde, att en del avstår från den hjälp de har rätt till och att omsorgen inte känns individanpassad. I december kunde vi läsa flera olika artiklar om mörkertalet för våldtäkter bland kvinnor över 60 år. Där beskrivs hur våldtäkterna oftast utförts av personer offret inte känner och att det i vissa fall är omsorgspersonal som pekats ut som gärningsmän. Det finns också en liknande bild, att det är vid intima moment som gärningsmannen passat på.

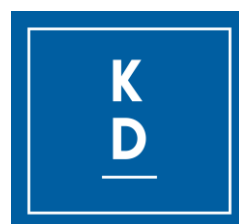
Kristdemokraterna vill ge brukarna inom Uppsala kommuns vård- och omsorgsverksamheter en verklig möjlighet att påverka sin vardag. Alla måste kunna känna trygghet att få hjälp vid intima moment, situationer som är både känsliga och personliga. Genom att införa valfrihet, i att kunna välja kön på den omsorgspersonal som ska utföra dessa intima moment stärker vi individens integritet, valfrihet och värdighet.

Därför yrkar vi på:

- Att det ska vara en del av Uppsala kommuns värdighetsgaranti att brukare inom hemtjänsten att kunna välja kön på den omsorgspersonal som ska utföra intima moment, så som dusch, toalettbesök och insmörjning.
- Att omsorgsförvaltningen ska ges uppdraget att utreda möjligheten för hur alla brukare inom Uppsala kommuns vård- och omsorg ska kunna välja kön på den omsorgspersonal som ska utföra intima moment, så som dusch, toalettbesök och insmörjning.

Evelina Solem & Jonas Segersam, Kristdemokraterna

2026-01-19

Motion om upphandling av extern visselblåsarfunktion från Ehsan Nasari (C) och Karin Thalén (C)

Uppsala kommun behöver en visselblåsarfunktion som är uppfyller lagstiftningen, är rättssäker, robust och som inger förtroende hos medarbetare och andra som kan behöva rapportera missförhållanden. Visselblåsarfunktionen är ett viktigt verktyg för att förebygga oegentligheter, stärka den interna kontrollen och upprätthålla en god förvaltningskultur. För att funktionen ska fungera i praktiken krävs att rapportörer upplever trygghet, att hanteringen sker professionellt och att det finns tillräckligt oberoende gentemot den egna organisationen.

Under 2025 genomfördes en granskning av kommunens nuvarande visselblåsarfunktion. Granskningen visar att kommunen endast delvis uppfyller de krav som lagstiftningen ställer och att det finns brister kopplade till bland annat mandat, oberoende och tydlighet i ansvarsfördelning. Detta riskerar att påverka både kvaliteten i ärendehantering och förtroendet för systemet. När visselblåsarfunktionen uppfattas som för nära kopplad till kommunens interna strukturer kan det också leda till att färre vågar rapportera, vilket i sin tur minskar möjligheten att upptäcka och åtgärda missförhållanden i tid.

Att hantera visselblåsarärenden kräver också specialistkompetens inom bland annat juridik och utredningsmetodik. Det är kompetenser som är svåra att långsiktigt säkra och upprätthålla internt i en kommunal organisation, särskilt eftersom ärendemängden kan variera över tid och verksamheten blir sårbar vid personalomsättning. Genom att upphandla en extern visselblåsarfunktion kan kommunen säkerställa tillgång till rätt kompetens när den behövs och minska sårbarheten i organisationen.

En extern lösning stärker också oberoendet och därmed förtroendet för funktionen. Medarbetare och andra rapportörer ska kunna känna att rapporter tas emot neutralt och hanteras utan risk för interna lojalitetskonflikter eller beroendeförhållanden. Mot denna bakgrund anser Centerpartiet att Uppsala kommun bör upphandla en extern visselblåsarfunktion samt säkerställa en tydlig struktur för uppföljning och återrapportering. På detta sätt kan kommunen stärka rättssäkerheten, förbättra kvaliteten i hanteringen och öka tilliten till att missförhållanden tas om hand på ett seriöst och oberoende sätt.

Mot bakgrund av ovan yrkar vi att kommunfullmäktige beslutar:

Att Uppsala kommun upphandlar en extern visselblåsarfunktion.

Ehsan Nasari (C)

Karin Thalén (C)

2026-01-26